Soi soreasti soropilli…

Kuvat: Tauno Nordman

Ennen kansanomaiset puhallinsoittimet olivat tärkeitä esimerkiksi karjanhoidossa ja metsästyksessä. Nykyään pillejä rakennetaan lähinnä lasten iloksi. Sarka-maatalousmuseossa on esillä entisajan puhallinsoittimien näyttely, johon soittimet on rakentanut *Minna Hokka*. Hänen ohjeellaan syntyy oljesta tai pystyyn kuivaneesta edelliskesän ruo'osta soropilli.

1. Kerää ruoko niin, että solmukohdat tulevat mukaan. Ne tekevät pillistä kestävämmän.

2. Pyöritä ruokoa ja paina puukon tyvellä solmukohtaa. Katkaise ruoko muutaman kierroksen jälkeen. Rassaa ruo'on suu avonaiseksi puukon kärjellä. Jos käytät olkea, jätä puhalluspään solmukohta umpinaiseksi.

3. Vuole pilliin kieli, joka värähtelee puhallettaessa (*kuva 1*). Tee puukolla 0,5 cm:n päähän pillin suusta lovi, joka lävistää ruo'on seinämän. Nosta kieltä varovasti, kunnes se on noin 3 cm pitkä. Vuole olkipillin lehdykkä puhalluspäätä kohden, siis eri suuntaan kuin ruokopillissä.

4. Rassaa pillin sisällä oleva kalvo pois koivunoksalla. Pidä lehdykkää kiinni pillin rungossa, jotta se ei rikkoudu. Puhalla kalvonriekaleet pois ja tarkista, että sisuksessa ja lehdykän alla ei ole mitään ylimääräistä.

5. Työnnä pilli lehdykkää myöten suuhun. Tuki kielelläsi avonainen pää ja puhalla voimakkaasti. Jos pilli ei soi, lehdykän viilto on tehty liian syvälle, mikä estää sen värähtelyn. Tee uusi pilli tai liikuta lehdykkää varovasti ylös, alas. Voit myös raaputtaa sitä ohuemmaksi puukolla tai hiekkapaperilla. Tarkista, että lehdykän värähtelevän osan alapuolella on tyhjää tilaa ja että lehdykkä on suljettavissa ilmatiiviisti. Kokeile puhaltaa pilliä vaihtelevalla ilmanpaineella.

6. Tee äänireikiä, kun pilli soi (*kuva 2*). Vuole puukolla vinosti seinämän läpi, tee sama viilto muutaman millimetrin päähän ja väännä puukonterällä väliin jäävä kappale irti. Siisti aukkojen reunat ja rassaa pillin sisus uudestaan puhaltaen samalla kuhunkin ääniaukkoon.

7. Tuki pillin suuosa joko puupalalla tai soittaessa kielellä. Soita pilliä niin, että laitat sen suuhun lehdykkää myöten. Lehdykkää ei tule puristaa ylähuulella kiinni. Tarvittaessa lehdykän juureen voi sitoa ompelulankaa tai hevosenhäntäjouhea. Tällöin soitin toimii paremmin myös lapsen suussa.

Lötkö, liru ja soropilli -näyttely Sarka-museossa 5.5.- 26.6 ja 11.7.- 31.7.2011 www.sarka.fi
Lisätietoa entisajan puhallinsoittimista: www.minnahokka.com

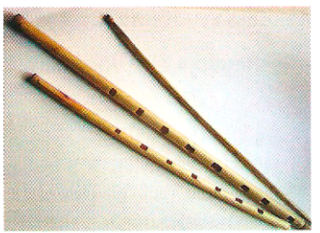

Hyödynnä netti!
Katso dokumentti ruokopillin tekemisestä vuodelta 1938: *www.kansatieteellisetfilmit.fi/videot5.htm > Teppo Repo, kansanomaisten soitinten valmistaja*
Filmin voi myös tilata Suomen Kulttuurirahastosta, puh. (09) 612 810 (klo 9–11).

Kuva 1

Kuva 2